

V modulio “Sąmoningumo skatinimas vertinant ir pripažįstant įgytas kompetencijas“ keturi pratimai

Pratimas Nr. 1

Kompetencijų ir įgūdžių vertinimo metodai ir priemonės

Tikslas: pagilinti žinias ir suprasti metodus ir priemones, kurie naudojami kompetencijų vertinimo ir pripažinimo procese.

Aprašymas.

Vertinimas ir pripažinimas yra procesas, kurio metu įgaliota institucija patvirtina, asmens neformaliai ar savarankiškai įgytus mokymosi pasiekimus (žinias, įgūdžius ir/ar kompetencijas), lyginant su atitinkamu standartu. Vertinimo ir pripažinimo procesas apima keturis skirtingus etapus:

- Nustatymas įgytų mokymosi pasiekimų (žinias, įgūdžius ir/ar kompetencijų);
- Dokumentų rengimas tikslu išryškinti pasiekimus;
- Vertinimas mokymosi pasiekimų, patirties, kompetencijų ;
- Pripažinimas, kuris gali būti pažymėjimo išraiškoje, bet gali būti ir formali kvalifikacija.

Nemažai žmonių nežino apie galimybes vertinti ir pripažinti jų kompetencijas, įgytas mokantis neformaliojo ar savaiminio mokymosi būdu. Galimos žemo sąmoningumo priežastys yra šios: vertinimas ir pripažinimas vis dar yra naujovė; šalyje trūksta skatinimo didinti plačiosios visuomenės sąmoningumą apie vertinimo ir pripažinimo praktiką; vertinimo ir pripažinimo procesas yra atviras tik tam tikrom tikslinėm grupėm; šalyje trūksta mokymosi visą gyvenimą kultūros, plačioji visuomenė nesupranta vertinimo ir pripažinimo idėjos.

Numatoma trukmė: 15 minučių

Instrukcija: perskaitykite metodus ir priemones, kurie yra naudojami bendrai, mokantis visą gyvenimą; nuspręskite ar šie metodai ir priemonės naudojami vertinimo ir pripažinimo procese.

- **Taip**, šis metodas/priemonė yra naudojamas vertinimo ir pripažinimo procese.
- **Ne**, šis metodas/priemonė nėra naudojamas vertinimo ir pripažinimo procese.

Nr.	Metodų ir priemonių paaiškinimas	Pažymėkite TAIP arba NE (jei šis metodas ar priemonė tiesiogiai vertinimo ir pripažinimo procese nenaudojamas)
1	Debatai- Gerai subalansuota diskusija apie tam tikra objektą, pavyzdžiui bendrųjų gebėjimų svarbą darbo vietoje.	
2	Deklaratyvūs metodai- savęs vertinimas, savo įgūdžių ir kompetencijų.	
3	Interviu su darbdaviu.	
5	Testai ir egzaminai- metodas vertinti progresą	
6	Mokymasis darbo vietoje	
7	Mokymosi aplanko metodas – rinkinys įrodymų, demonstruojančių jūsų mokymosi pasiekimus	
8	Nustatymas savo žinių, įgūdžių ir kompetencijų	
9	Socialinis dialogas	
10	Mokymosi pasiekimų įvertinimas	

Po šios lentelės užpildymo mokymų vadovas galėtų pateikti besimokantiems teisingus atsakymus ir organizuoti diskusiją naudojantis metodų ir priemonių paaiškinimais pateiktais žemiau.

1	Debatai- Gerai subalansuota diskusija apie tam tikra objektą, pavyzdžiui bendrųjų gebėjimų svarbą darbo vietoje.	<p><u>Tai yra teisingas atsakymas.</u></p> <p>Dalyvaudamas debatuose jūs galite patvirtinti, kad jūs turite žinias, gebėjimus, įgūdžius kuriuos norite įvertinti ir pripažinti (įtikinti vertintoją) raskamas tinkamus argumentus ir demonstruojate atitinkamas žinias toje temoje. Debatai paprastai apima ir kontekstą, kuriame besimokantysis gali pademonstruoti savo komunikacinius ir socialinius gebėjimus.</p>
---	--	--

2	Deklaratyvūs metodai- savės vertinimas, savo įgūdžių ir kompetencijų pristatymas	<p><u>Tai yra teisingas atsakymas.</u></p> <p><u>Besimokantieji, remdamiesi įrodymais pateikia raštišką ataskaitą apie savo mokymąsi pagal tam tikrus iš anksto žinomus kriterijus padedančius savianalizei. Pavyzdžiui aptaria savo poreikių analizę. Kritinio mąstymo gebėjimas yra svarbus ir todėl šis metodas dažnai naudojamas kartu su kitais vertinimo metodais, turinčiais objektyvesnius vertinimo kriterijus.</u></p>
3	Interviu su darbdaviu	<p><u>Tai yra neteisingas atsakymas.</u></p> <p><u>Interviu yra dažniau naudojamas įsidarbinimo situacijose ir darbe, kur svarbios vertybės ir sprendimai. Vertinime interviu dažniausiai naudojami kartu su kitomis priemonėmis, leidžiančiomis kompleksiščiau įvertinti besimokantįjį ir sudarančiomis galimybes komentuoti ir aiškintis.</u></p>
5	Testai ir egzaminai- metodas vertinti progresą	<p><u>Tai yra teisingas atsakymas.</u></p> <p>Šie metodai dažniausiai naudojami paskutiniame vertinimo ir pripažinimo etape, kuris gali nukreipti į dalinę ar pilną kvalifikaciją. Testai ir egzaminai paprastai turi privalumą, nes yra socialiai pripažinti kaip patikimi ir pagrįsti. Testus lengva, pigu ir greitai administruoti, lyginant su kai kuriais kitais metodais. Testai ir egzaminai gali būti susieti su švietimo standartais labiau nei kiti metodai. Tačiau testai gali labiau bauginti tuos asmenis, kurie turi neigiamą formaliojo mokymosi patirtį ar turi menkus rašymo ir verbalinius įgūdžius. Testai taip pat ribotai gali būti naudojami srityse kur reikalingi praktiniai įgūdžiai ir kompetencijos. Stebėjimo metodas tuomet labiau tinkamas, nes asmuo stebėjimos metu gali gauti galimybę įrodyti savo gebėjimus, įgūdžius air kompetencijas praktinių užduočių atlikimo metu.</p>
6	Mokymasis darbo vietoje	<p><u>Tai yra neteisingas atsakymas.</u></p> <p>Tai yra geras metodas organizuoti mokymąsi visa gyvenimą darbo vietoje, tačiau nenaudojama įgūdžių ir kompetencijų vertinimui ir pripažinimui.</p>
7	Mokymosi aplanko metodas – rinkinys įrodymų, demonstruojančių jūsų mokymosi pasiekimus	<p><u>Tai yra teisingas atsakymas.</u></p> <p><u>Šis metodas jungia dokumentų rengimo ir vertinimo etapus. Žinių aplankas yra labai svarbi ir vertinga priemonė rinkti besimokančiojo pasiekimus tobulinant kompetencijas ir bendruosius gebėjimus įgytus mokymosi visa gyvenimą</u></p>

		<u>procese apimant formalųjį, neformalųjį ir savaiminį mokymąsi. Visi mokymosi įrodymai (pažymėjimai, diplomai, tutorių įrašai apie įgytus gebėjimus ir kompetencijas, kt.) yra talpinami į žinių aplanką ir gali būti atnaujinami po kiekvieno mokymosi proceso ar įvykio.</u>
8	Nustatymas savo žinių, įgūdžių ir kompetencijų	<u>Tai yra teisingas atsakymas.</u> Vertinimas ir pripažinimas prasideda nuo žinių, įgūdžių ir įgytų kompetencijų nustatymo. Nustatymas yra metodas, naudojamas vertinimo procese ir naudojamas paprastai kartu su dialogu apie individo konkrečią patirtį. Tai yra kada individas vis labiau sąmoningai supranta savo ankstesnius pasiekimus. Šis etapas esminis, nes mokymosi pasiekimai kiekvienam asmeniui skiriasi ir yra įgijami skirtinguose kontekstuose: namuose, darbo metu, savanoriškose veiklose, dalyvaujant įvairuose mokymuose, o taip pat kaip gyvenimo stiliaus veiklų rezultatas. Daugeliui suaugusiųjų atskleidimas ir didėjantis suvokimas savo gebėjimų yra vertingas proceso rezultatas.
9	Socialinis dialogas	<u>Tai yra neteisingas atsakymas.</u> <u>Tai yra labia geras metodas organizuoti pasikeitimus tarp socialinių partnerių, konsultuotis, tačiau socialinis dialogas nenaudojamas kompetencijų ir įgūdžių vertinimui ir pripažinimui.</u>
10	Mokymosi pasiekimų įvertinimas	<u>Tai yra teisingas atsakymas.</u> Įvertinimas yra vienas iš svarbiausių vertinimo ir pripažinimo etapų. Jis gali apimti rašytinius ir dokumentinius įrodymus bet taip pat ir kitokių formų įrodymus. Stebėjimas yra vienas iš įvertinimo metodų, ir reiškia įrodymų surinkimą, kada asmuo atlieka paskirtą užduotį. Šis metodas, kai sprendžia nepriklausomas vertintojas yra paplitęs vertinant neformaliojo ir savaiminio mokymosi pasiekimus. Individas įvertinimo etapo metu gali turėti galimybę patvirtinti dsavo įgūdžius ir kompetencijas atlikdamas praktines užduotis.

Tikėtinas rezultatas:geriau suprantamas vertinimo ir pripažinimo procesas.

Pratimas Nr. 2

Ar jūs norėtumėte vertinti ir pripažinti kompetencijas ir įgūdžius susijusius su gyvenimo stiliaus verslumu?

Tikslas: nustatyti gyvenimo stiliaus verslumo kompetencijas ir gebėjimus, kuriuos jūs gal būt norėtumėte vertinti ir pripažinti kaip įgytus mokantis neformaliai ar savaiminiu būdu ar tiesiog per darbo patirtį.

Aprašymas:

Pratimas padės jums apsispręsti kaip esate pasirengę vertinti ir pripažinti kompetencijas ir įgūdžius įgytus gyvenimo eigoje (mokantis neformaliai ar savaiminiu būdu ar per darbo patirtį). Jis taip pat padės suprasti tolesnio mokymosi būtinumą formaliojoje institucijoje, norint vertinti jūsų GCV rezultatus.

Trukmė: 1 val. 30 min.

Instrukcija: sekite žemiau nurodytus žingsnius: 1, 2, 3 žingsnius turite atlikti individualiai, o 4-ame žingsnyje diskutuoti grupėje. **1-as žingsnis.** Individualus darbas. Įsivertinkite savo kompetencijas atlikti įvairaus pobūdžio darbus, kurie artimi pradėti jūsų gyvenimo stiliaus verslą.

Naudokite ranginę skalę:

- Man labai gerai sekasi 4
- Man sekasi 3
- Man sekasi vidutiniškai 2
- Nesiseka 1

Pažymėkite atliekamų darbų kompetencijos lygį kiekvienam darbui, kurie išvardinti lentelėje. Profesinė sritis, kurioje bus didžiausi vertinimai, gali būti potencialiai svarstoma kaip sritis, kurioje gyvenimo stiliaus verslo kompetencijos galėtų būti vertinamos ir pripažįstamos.

Profesinė sritis	Darbo pobūdis	1	2	3	4
Menai					
	Tapyba				
	Fotografija				
	Muzika				
	Šokis				
	Renginių organizavimas				
	Keramika				

Grožis					
	Mobili kirpykla				
	Makiažas				
	Grožio terapija (visa apimanti)				
	Nagų dizainas				
Pasidaryk pats					
Maistas					
	Saldumynai				
	Aprūpinimas maistu iš namų				
	Maisto gaminimas				
	Tortų gamyba				
	Uogienės, konservavimas				
	Kepimas				
	Konditerijos kepimas				
Rankdarbiai					
	Mezgimas				
	Siuvimas; suknelių, kitų rūbų siuvimas; rūbų projektavimas				
	Aprangos atnaujinimas				
	Krepšelių gamyba				
	Papuošalai				
	Siuvinėjimas				
	Pagrąžinimai				
	Dovanų gamyba				
	amatai				
Interjeras					
	Apmušatai				
	Keramika				
	Interjero dizainas				
	Sėdmaišių gamyba				
Rūpybos paslaugos					
	Vaikų priežiūra				
	Pagalba vaikams (pvz.pavežėjimas)				
	Mini vaikų darželis				
	Mobili slauga				
	Rūpinimasis pagyvenusiais žmonėmis				
Gyvūnai					
	Šunų išvedžiojimas				
	Gyvūnų priežiūra				
	Gyvūnų priežiūra namuose				
	Gyvūnų kūno priežiūra (pvz.kirpimas)				

Žemės ūkis					
	Sėja				
	Sodo priežiūra				
	Mažų augalų priežiūra				
	Gėlių daiginimas				
Prdavimai					
	e.parduotuvėje				
	Turguje				
	Drabužių verslas (mažmeninė prekyba drabužiais)				
Kita					
	You tube				
	Vox pop				
	Rašymas/redagavimas				
	Vertimas iš užsienio kalbos				
	Kelionių gidas				
	Meno terapija				
	Holistinės medicinos centras				
	Nuomos paslaugos prie jūros				

2 žingsnis. Individualus darbas. Išskirkite 1-2 profesijos sritis, kur gyvenimo stiliaus versle jūs jaučiatės kompetetingu ir galėtumėte vertinti savo kompetencijas. Perrašykite jas į žemiau esančią lentelę. Kiekvienai iš pasirinktos profesinės srities veiklos su aukščiausiais įvertinimais, t.y. žyminčios jūsų aukščiausią kompetencija, aptarkite veiklos pobūdį. Kokius specifinius įgūdžius/kompetencijas jūs turite šioje srityje? Išvardinkite 3 – 5 įgūdžius/kompetencijas.

Profesinė sritis	Veiklos pobūdis	Įgūdžiai/kompetencijos	Įrodymai kompetencijoms
		1.	
		2.	
		3.	
		4.	
		5.	
		1.	
		2.	
		3.	
		4.	
		5.	

Kokius įrodymus jūs galite pateikti, kad įrodyti šias kompetencijas? Tai gali būti pažymėjimai, darbo pavyzdžiai, darbo patirties įrodymai, dokumentai, paveikslėliai, kita. Parašykite.

3 žingsnis. Individualus darbas. Kompetencijos, kurias jūs turite toliau plėtoti, jei norite pradėti gyvenimo stiliaus verslą.

Kokias kompetencijas jūs turite toliau plėtoti, jei norite pradėti gyvenimo stiliaus verslą? Išvardinkite 3-5 kompetencijas.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

4 žingsnis. *Grupės diskusija.* Būdas įgyti reikalingas kompetencijas, įgūdžius ir bendruosius gebėjimus.

Savo grupės draugams pristatykite nusistatytą gyvenimo stiliaus verslą. Kurį norėtumėte pradėti. Pagrindines kompetencijas ir įgūdžius jus jau turite, tačiau gal būt radote kompetencijų ir gebėjimų, kuriuos dar reikia tobulinti. Paprašykite grupės pagalbos numatant galimybes kompetencijų plėtrai. Kas gali jums padėti? Aptarkite įvairius būdus kaip įgyti trūkstamas kompetencijas siejant mokymąsi visa gyvenimą(jei reikia) ir profesinę kvalifikaciją įgijamą formaliojoje institucijoje. Kur jūs galite rasti informaciją apie turimų kompetencijų (įgūdžių) vertinimo galimybes. Kaip rasti organizaciją, kurioje būtų galima vertinti ir pripažinti kompetencijas įgytas siejant gyvenimo stilių su profesine sritimi.

Laukiamas rezultatas. Mokymų vadovas padės besimokantiesiems rasti būdus pradėti jų asmeninių gyvenimo stiliaus verslumo kompetencijų vertinimą ir pripažinimą nusistatytoje gyvenimo stiliaus verslumo srityje siejant mokymąsi visa gyvenimą(jei reikia) ir profesinę kvalifikaciją įgijamą formaliojoje institucijoje.

Pratimas Nr. 3

Asmeninių gebėjimų savianalizė kuri gali būti naudojama vertinant ir pripažįstant kompetencijas

Tikslas: pasirengti asmeninių gebėjimų vertinimui ir pripažinimui ir papildyti duomenimis savo Euro pass'o CV ar mokymosi aplanką.

Aprašymas:

Jūsų asmeniniai gebėjimai (kaip tikslumas, dėmesingumas, rūpestingumas, efektyvumas, lankstumas, praktiškumas, patikimumas, darbo komandoje gebėjimai, prisitaikymas, kritinis mąstymas, punctualumas ir k t.) yra labia svarbūs darbo situacijose. Jūs galite juos vertinti ir pripažinti, o taip pat papildyti jais savo CV.

Šis pratimas teikia galimybę įvertinti savo asmeninius gebėjimus kuriuos jūs įgijote įvairiose savo gyvenimo situacijose kaip mokantis neformalioju, savaiminiu būdu, su darbu susijusiomis situacijose taip pat teikti grįžtamąjį ryšį apie asmeninį ugdymąsi formalioju ar neformalioju būdu. Besimokantieji praktikuosis būdus tyrinėti ir rasti savo asmenines kompetencijas, įgytas gyvenimo eigoje (dažniausiai išsiugdytas savarankiškai). Mokymų vadovas padės rasti būdus kaip integruoti asmeninius gebėjimus į mokymosi aplanką, siekiant pristatyti juos vertinimo ir pripažinimo proceso metu.

Trukmė: 40 minučių.

Instrukcija:

Pratimo metu analizuojama situacija pasirinktame gyvenimo etape ir tai situacijai gaunamas grįžtamasis ryšys. Įvairūs faktoriai (asmenys, veiklos, kontekstai...) gali įtakoti kiekvieno ugdymąsi formalioju ar neformalioju būdu. Šis pratimas aiškina kai kuriuos iš tų faktorių. Sekdami žemiau lentelėje pateiktus žingsnius, jūs dirbsite individualiai ar porose.

Žingsniai	Laikas (min.)	Paaškinimas	Veikla
1 žingsnis. Individualus darbas. Situacijos analizė	10	Prisiminkite bet kokią situaciją iš savo darbo patirties per pastaruosius 3 metus, kurią prisimenate su pasididžiuoimu.	Paaškininkite tą situaciją užrašydami: <ul style="list-style-type: none"> • Kodėl aš ja didžiuojuosi? • Su kuo aš buvau toje situacijoje? • Kas man padėjo? • Kas padėjo man būti

			sėkmingu? • Ką tai sako apie mane?
2 žingsnis. Darbas porose	10	Pasidalinkite situacija	- Paaiškinkite situaciją savo kaimynui - Ir atvirkščiai ! - Domėkitės savo kaimynu - Klauskite klausimus, kad situacija būtų visiškai aiški
3 žingsnis. Individualus darbas.	10	Reflektuokite 2-ą žingsnį	Dirbkite individualiai: - Užrašykite savybes (asmenines, gebėjimus) kurias jūs turėjote, kad pasiekti gerų rezultatų aukščiau pristatytoje darbo situacijoje.
4 žingsnis. Individualus darbas.	10	Reflektuokite 2-ą žingsnį.	Dirbkite individualiai: - Užrašykite savo kaimyno savybes (asmenines, gebėjimus) kurias jūs pastebėjote turint jūsų kaimyną jam padėjusias pasiekti gerų rezultatų, jo pristatytoje darbo situacijoje. -
5 žingsnis. Darbas porose.	5	Pasidalinkite savo atradimais su kaimynu/e	Reflektuokite apie savo ir kaimyno gebėjimus ir kompetencijas, kurias abudu aptarėte. Kartu su kaimynu aptarkite svarbiausias kompetencijas ir gebėjimus, kuriuos išskyrėte.

Laukiamas rezultatas: jūs surinkote įrodymus apie savo asmenines kompetencijas ir gebėjimus savo Euro pass'o CV ar mokymosi aplankui.

Pratimas Nr. 4

Verslumo pagal gyvenimo būdą kompetencijų įšivertinimas

Tikslas: pateikti veikas gyvenimo stiliaus verslininkystės kompetencijų vertinimui ir pripažinimui.

Aprašymas:

Šis pratimas padės gyvenimo stiliaus verslininkams vertinti verslumo kompetencijų lygį sąsajose su įvairaus pobūdžio įrodymais kurie yra sėkmės rodikliai. Tai apima savęs vertinimą ir gyvenimo stiliaus individualių pasiekimų vertinimą.

Trukmė: 1 val 30 min iki savaitės (priklausomai nuo duomenų pobūdžio).

Instrukcija: norint atlikti šį pratimą, jums reikia tam skirti laiko, nes kompetencijos reikalauja laiko, kad jas vertinti ir pripažinti. Žemiau yra siūlomas užduočių sąrašas, kuriuo turite sekti norėdami vertinti ir pripažinti savo kompetencijas. Jūs turite įvertinti kiekvieną kompetenciją remdamiesi duomenimis iš savo verslininkystės praktikos.

1. Peržiūrėkite susijusių kompetencijų ir rodiklių sąrašą lentelėje.
2. Įvertinkite kompetencijas, kokios jos buvo jūsų verslininkystės pradžioje
  - a. Sekcijoje “Rodiklių ir kompetencijų ryšys” jūs turite reflektuoti ir demonstruoti kaip rodikliai susiję su kompetencijomis.
3. Jūs galite kartoti vertinimą kas 6 mėnesiai.
4. Palyginkite rezultatus su ankstesniais, kad galėtumėte įvertinti tobulėjimą.

Susijusių kompetencijų sąrašas:

- Inovatyvumas/kurybiškumas
- Sprendimų priėmimas
- Strategavimas
- Problemų sprendimas
- Tikslų kėlimas
- Komunikacija
- Vadyba

Kompetencijų vertinimas

Kompetencija	Esamo verslo svarba	Vertinimas	Rodiklis	Rodiklių ir kompetencijų ryšys
	0 (žemiausias) 1 2 3 4 (aukščiausias) <i>*Kaip svarbi kiekviena kompetencija jūsų verslui?</i>	0 (žemiausias) 1 2 3 4 (aukščiausias) <i>*Priklsuso nuo to, kaip jūs vertinate kompetencijos svarbą</i>	1. <i>Interviu (su klientais)</i> 2. <i>Rekomendacijos</i> 3. <i>Pažymėjimai</i> 4. <i>Kiekybiniai duomenys.</i> <i>*Rodikliai turi būti susiję su kiekviena kompetencija</i>	<i>Išvardinkite rodiklius ir paaiškinkite kaip surinkti duomenys susiję su kompetencijomis</i>
Inovatyvumas/ kūrybiškumas				
Sprendimų priėmimas				
Strategavimas				
Problemų sprendimas				
Tikslų kėlimas				
Komunikacija				
Vadyba				